Александар ќе дојава како светско чудо

Скопје ќе добие споменик чија големина ќе го претвори во карикатура

Продолжение од 1 страница

ФОТО: ПЕТР СТОЈАНОВСКИ

Експертите велат дека споменик со вакви димензии немало никаде во светот и дека неговата големина ја нагрдува целата идеја

Скулпторот Благој Чушков вели дека споменикот на Александар Македонски ќе биде следното светско чудо. „Ова повеќе не е комедија, ова е трагедија за македонскиот народ. Ваков споменик нема никаде во светот. И Микеланџело да го правел во негово време, ќе било смешно. Се трошат пари на глупости, а некој се дрзнува да ги изживува своите идеи. Се прашувам, зошто толкав споменик, дали можеби да го видат Грците од Атина, дека ние имаме Александар Македонски? Ние очигледно бараме да се договараме со Грците за нашата историја. Покрај тоа, се избираат автори кои немаат никаков минат труд, анонимуси, не само за Александар, туку за сите споменици кои ги направија и што ќе ги прават“, вели револтирано Чушков.

Она што создава револт и кај експертите, архитектите, урбанистите, уметниците, историчарите на уметност е начинот на кој државата ги спроведува конкурсите за избор на скулптуралните решенија. Познато е дека постојат анонимни и јавни конкурси, исто така, и конкурси каде се повикуваат еминентни скулптори, кои ќе понудат свои решенија и кои со оглед на својот минат труд, би требало да бидат гаранција дека ќе направат добро дело.

Експертите се едногласни во мислењето дека за ваков вид скулптура, која ќе зафати значителен дел од плоштадот како најрепрезентативно место во градот, треба да се оди на нешто што значи гаранција дека ќе добиеме уметничко дело од врвен дострел. Особено се гневни што за овие конкурси не постои никаква јавна расправа на која би учествувале и еминентни личности. Јасно е дека е направена само чиновничка процедура, наспроти јавна дебата.

Од урбанистичка гледна точка, споменикот на Александар Македонски е неповолно решение.

Архитектот Мирослав Грчев вели дека урбанизмот во Македонија повеќе воопшто не се смета за струка ниту, пак, за некакво стандардизирано, кодифицирано знаење кое луѓето од таа професија го употребуваат со цел да ги донесат најдобрите одлуки во однос на лоцирањето, распоредот и намената на објектите во градот. „Одлуките за лоцирање, намена, големина на објектите, а гледаме и на спомениците, ги носат лаици кои можат да бидат од било која професија. Одлуките ги носат со политичка волја, а тие се апсолутни незнајковци. Оние кои ги донеле одлуките, насила ги протерале низ сите неопходни процедури. Сите тие се без образложение. Не постои елаборација, анализа, студија, претходна промисла за тоа колкав треба да биде споменикот, каков треба да биде, што треба да се направи за плоштадот и споменикот да бидат во вистинските пропорции итн.“, вели Грчев.

Тој смета дека сега, по свршениот чин, пост фактум, повеќе вреди да се зборува за некаква психосоцијална патологија и криза на цивилизацијата на сите институции на државата, на македонската култура, која може практично, без големи дебати или отпори, значително мазно да изнедри всушност еден апсолутен апсурд.

„Нонсенс е таков огромен споменик. Повеќе никој не се прашува која е воопшто логиката, која е пораката, која е смислата на ставањето таков огромен споменик и тоа токму на Александар и на неговиот коњ. На тој плоштад толку голем споменик, или објект од било каков тип, нека е и сосема неутрална фонтана, не стои, ниту естетски, ниту архитектонски, ниту урбанистички, ниту цивилизациски“, смета Грчев.

Таков споменик, вели тој, не е порака на оваа цивилизација. „Тоа е гигантски споменик кој наоѓа некаков свој пандан само во авторитарни општества, деспотии, диктатури, тирании од најразличен тип, фашистички, комунистички, или од некоја друга идеолошка провиниенција. Последните градени гигантски фигури, споменици кои, всушност, треба да ја величат власта, градеше Садам Хусеин. Такви гигантизми ќе видите во Северна Кореја, во Монголија итн. Во историјата на Балканот и на Македонија не постои пример за таков гигантизам“, вели Грчев.

Трендот на наезда на споменици кој се јавува во Македонија има и силни политички мотиви. Можеме да осудуваме што порано во државава не постоела интенција за поставување вакви споменици, но нивната наезда во ваков политички амбиент, без проверка на квалитетот, раѓа големи уметнички злосторства.

Зашто, сепак, се согласуваат експертите, тоа е нарушување на естетиката, тоа е нарушување на заедничкиот простор на граѓаните, тоа е урбанистичко злосторство, поточно скврнавење на јавниот урбан простор.

(Т.И.)